

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра історії, археології, інформаційної
та архівної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	Історична регіоналістика України
Викладач (-і)	Олександр БОНДАРЕНКО, доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи
Контактний тел.	+38(066) 649-2451
Е-mail:	o.v.bondarenko.un@gmail.com
Обсяг та ознаки дисципліни	Вибіркова дисципліна, змістових модулів – 2. Форма контролю: залік. Загальна кількість кредитів – 4, годин – 120. Формат: очний (offline / facetoface) / дистанційний (online). Мова викладання: українська / англійська.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до графіка, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua; у режимі відео конференцій Zoom, через електронну пошту, Viber, Messenger, Telegram за домовленістю.
Пререквізити	Особливі вимоги відсутні.

1. Мета і завдання дисципліни

Дисципліна «Історична регіоналістика України» належить до вибірових навчальних дисциплін і є галуззю соціогуманітарного знання, що вивчає зміст сформованих впродовж історичного розвитку характерних особливостей регіональної структури України; визначає науковий простір регіоналістики та обґрунтовує її структурні складники; знайомить з джерелами цього наукового напрямку, становленням його інформаційної системи та інфраструктури, науковими школами; мобілізує дослідницький потенціал на розроблення регіональних досліджень: покликана сприяти з'ясуванню проблематики в сучасних історичних дослідженнях актуальних проблем суспільного життя України й світової спільноти; забезпечити засвоєння здобувачами провідних ідей, концепцій у дослідженнях ключових проблем регіоналістики; сприяти формуванню в них високої професійної культури, наукового світогляду та стилю мислення.

Мета викладання навчальної дисципліни «Історична регіоналістика України» – забезпечити процес професійної та практичної підготовки здобувачів до наукової діяльності, сприяти формуванню професійної компетентності, їхньої професійної та загальної культури, розвитку науково-дослідницьких умінь.

Завдання вивчення дисципліни:

- визначення основних тенденцій світового історіографічного процесу в сфері

регіональної історії;

- окреслення основних напрямів впровадження регіональних студій в галузі історії України;
- визначення теоретико-методичного забезпечення щодо реалізації регіональних проєктів;
- оволодіння методикою здійснення регіональних досліджень проблемних питань історії України.

2. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен знати:

- об'єктно-предметну сферу та методологічні основи дослідження історичної регіоналістики, її термінологічний інструментарій та структури;
- специфіку регіонів України в просторовому вимірі;
- історію та історіографію в контексті розвитку регіоналістики в Україні;
- історію постання та розвитку історичної регіоналістики, політичні, економічні та соціальні процеси на українських теренах, що впливали на формування регіональних особливостей України;
- регіональні особливості розвитку вітчизняної історичної думки;
- історію міських та сільських поселень різних регіонів України;
- основні підходи щодо дослідження міст в регіональному аспекті;
- проблеми регіональної локалізації населення;
- історію колонізаційних процесів та міграцій;
- методи регіонального аналізу та управління регіональним розвитком, мету та цілі регіональної політики.

уміти:

- критично осмислювати, об'єктивно оцінювати та узагальнювати накопичений вітчизняний та зарубіжний досвід історичної регіоналістики;
- критично оцінювати процес формування історичних знань щодо регіонів України;
- аргументовано оцінювати досягнення минулого та сучасного регіонального розвитку;
- організувати вивчення історико-регіональної проблематики, використовуючи інтердисциплінарний підхід;
- аналізувати з історико-регіонального підходу наукову літературу, критично оцінюючи та інтерпретуючи її;
- характеризувати політико-адміністративний устрій українських територій в різні історичні етапи, форми та підвалини функціонування української державності;
- хронологічно узгоджувати процеси, котрі відбувалися на українських землях із загальноєвропейськими тенденціями історичного розвитку;
- використовувати знання здобуті в процесі вивчення дисципліни «Історична регіоналістика України» у вивченні інших історичних дисциплін та в практичній діяльності.
- **набути соціальних навичок (soft-skills):**
- здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал;
- взаємодіяти в економічному середовищі.

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

При організації освітнього процесу в Центральноту українському національному технічному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу; Положення про організацію вивчення вибіркового навчальних дисциплін та формування індивідуального навчального плану ЗВО; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Становлення «Історична регіоналістика України»

Тема 1. Вступ до курсу «Історична регіоналістика України»

Тема 2. Термінологічний інструментарій історичної регіоналістики України

Тема 3. Становлення і розвиток знань про регіони кінця ХУІІІ – на початку ХХ ст.

Змістовий модуль 2. «Історична регіоналістика України» у ХХ – ХХІ ст.

Тема 4. Структура і функції історичної регіоналістики в Україні впродовж 20-90-х років ХХ ст.

Тема 5. Формування наукового простору та методологічних засад історичної регіоналістики в Україні. Становлення регіональної історіографії. Наукові школи.

Тема 6. Структура і функції історичної регіоналістики в Україні впродовж 20-90-х років ХХ ст.

Тема 7. Історична регіоналістика в Україні на сучасному етапі.

5. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль.

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною системою, у тому числі: перший рубіжний контроль – 50 балів, другий рубіжний контроль – 50 балів.

Семестровий залік полягає в оцінці рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на лекційних, практичних, семінарських або лабораторних заняттях і виконання індивідуальних завдань за стобальною та дворівневою («зараховано», «не зараховано») та шкалою ЄКТС результатів навчання.

6. Рекомендована література

Базова

1. Верменич Я.В. Історична регіоналістика в Україні. Український історичний журнал. Київ, «Наукова думка», 2002. №6. с. 3–21.
2. Верменич Я.В. Історична регіоналістика в Україні (Закінчення). Український історичний журнал. Київ, «Наукова думка», 2002. №2. с. 3–26.
3. Верменич Я. Історична регіоналістика і краєзнавство: діалектика співвідношення. Історико-географічні дослідження в Україні. Київ: Інститут історії України НАН України, 2004. №7. К., 2004. С. 29–47.
4. Верменич Я. В. Історична регіоналістика: навчальний посібник / Відп. ред. В. А. Смолій. Міністерство освіти і науки України; НАН України. Інститут історії України. К. Інститут історії України, 2014. 412 с.
5. Верменич Я.В. Мікроісторія як проблемне поле соціогуманітарних досліджень. Український історичний журнал. К.: «Дієз-продукт», 2010. №4. с. 169.
6. Верменич Я.В. та ін. Миська історія України – проблеми початкового датування. Науково-довідкове видання / Я. В. Верменич, В.І. Дмитрук, С. І. Архипова. К.: Інститут історії України НАН України, 2010. 140 с.
7. Верменич Я. Регіональний напрям історичних досліджень Д.Багалія та його школи // Історія України. Маловідомі імена, події, факти: 36 статей. Вип. 14. К.,2001. С. 102–114.
8. Долішній М. І. Регіональна політика на рубежі ХХ – ХХІ століть: нові пріоритети К.: Наук. думка, 2006. 510 с.
9. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Із змінами, внесеними згідно із Законами// Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/>

10. Регіональна історія України. Збірник наукових статей/ Головний редактор В. Смолій; відповідальний редактор Я. Верменич. Вип. 4. К.: Інститут історії України НАН України, 2010. 272 с.
11. Студенніков І. Регіоналістика і регіонознавство: проблеми методології та категоріального апарату // Регіональна історія України: зб. наук. статей. К.: Ін-т історії України НАНУ, 2007. Вип. 1. С. 67–78.

Допоміжна

1. Верменич Я. В. Конструювання української ідентичності: національні й регіональні проекти другої половини ХІХ – початку ХХ ст. / Відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2016. 356 с.
2. Верменич Я. Генезис і еволюція міст у контексті історичної регіоналістики і нової локальної історії // Верменич Я. Історична урбаністика в Україні: теорія містознавства методика літочислення. Київ: Інститут історії України, 2011. С. 40–60.
3. Верменич Я. Історична локалістика у пошуках дослідницького об'єкта: міська і сільська історії // Регіональна історія України. № 4. К., 2010. С. 7–26. Режим доступу: http://history.org.ua/JournALL/regions/regions_2010_4/regions_2010_4.pdf
4. Гродзинський М.Д. Пізнання ландшафту: місце і простір. У 2-х томах К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2005. Т. 1. 431 с.; Т. 2. 503 с.
5. Звід пам'яток історії та культури України <http://www.history.org.ua/?discussion&nazva=zpt>
6. Ковальська-Павелко І. М. Історична регіоналістика, історичне краєзнавство та історична урбаністика: демаркація предметних полів // Грані. – 2014. – № 6 (110). – С. 161–167.
7. Нагорна Л. Реінкарнація імперій у наукових дискурсах: криза територіальних типологізацій чи геополітичний синдром // Регіональна історія України. – № 4. К., 2010. С. 97–112. Режим доступу: http://history.org.ua/JournALL/regions/regions_2010_4/regions_2010_4.pdf
8. Наливайко Д. Очима Заходу. Рецепція України в Західній Європі ХІ-ХVІІІ ст. К.: Основи, 1998. 784 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://litopys.org.ua/ochyma/ochrus.htm>
9. Рудницький С. Л. Українська справа зі становища політичної географії. Берлін: Укр. Слово, 1923. 282, [2] с
10. Франко І. Галицьке краєзнавство. Режим доступу: <http://www.i-franko.name/uk/Misc/1892/GalyckeKrajeznavstvo.html>
11. Чорновол І. Теорія компаративних фронтирів. Регіональна історія України. 2009. Вип. 9. С. 41–66.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbu.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
2. <http://www.nbu.gov.ua/portal/libukr.html> – каталог національних бібліотек та інформаційних центрів України.
3. <http://www.nbu.gov.ua/portal/libweb.html> - каталог національних бібліотек країн світу.
4. <http://www.nbu.gov.ua/portal/books.html> - каталог електронних бібліотек України.
5. <http://allbest.ru/union/> - перелік безкоштовних бібліотек повних текстів.
6. <http://www.friends-forum.com/forum/printthread.php?t=5838&pp=30> - енциклопедії та словники.
7. <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/> - електронні наукові видання НБУ ім.В.І.Вернадського.
8. <http://dspace.nbu.gov.ua/handle/123456789/51917> - Регіональна історія України (Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України).
9. <http://izbornyk.org.ua/> - Ізборник

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи Протокол № 1 «28» серпня 2023 р.